

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: **«Податкова система держави: теорія та практика становлення»**

Виконавець:

студентка факультету фінансів та банківської
справи

Тюхтій Аліна Василівна _____
/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

Слатвінська Марина Олександрівна _____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ.....	6
1.1. Еволюція наукових підходів щодо визначення, функцій та принципів податкової системи.....	6
1.2. Етапи формування податкової системи в умовах трансформаційних перетворень.....	15
1.3. Організаційно - інституційне забезпечення функціонування податкової Системи.....	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	27
2.1. Податкові надходження у системі формування дохідної частини бюджету.....	27
2.2. Оцінка ефективності функціонування податкової системи України.....	37
2.3. Ефективність податкової системи України в рамках інтеграційних процесів.....	55
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	66
3.1. Зарубіжний досвід реформування податкової системи та його адаптація до українських реалій.....	66
3.2. Пріоритети реформування української податкової системи.....	78
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ.....	96

ВСТУП

Актуальність теми. Система оподаткування є важливим елементом економічної політики будь-якої країни, джерелом її ефективного функціонування, ґрунтом для економічного зростання, адже допомагає акумулювати кошти в державному бюджеті, що в результаті допомагає країні виконувати свої функції. Окрім цього, податкова система являється діючим інструментом який регулює й розвиває усі галузі національної економіки та сфери суспільного життя, адже відповідними методами і важелями стимулює економічне зростання, підприємницьку активність та впливає на виконання соціальної функції держави, а, отже, є механізмом функціонування та регулювання соціальних процесів в життєдіяльності суспільства. В теперішніх умовах податкова система являється одним з найголовніших соціальних інститутів, процес розвитку якого зумовлений не лише загальноекономічними показниками розвитку економіки, але й соціальними показниками добробуту суспільства. А відтак дослідження питання оподаткування повинно сприйматися серйозно, бо без цього неможливо забезпечити соціальний захист, соціальну підтримку населення, регулювати процеси соціальних диференціацій в суспільстві та підвищувати рівень і якість життя населення.

На сьогоднішній день також виникає проблема в забезпеченні стабільності податкової системи в Україні та її відповідності існуючим принципам. Сталий економічний розвиток країни можливо досягти за умови постійного моніторингу змін податкового законодавства, оцінки ефективності діючої системи оподаткування та аналізу подальших дій.

Дослідженням окреслених питань займалися такі вчені, як Тимченко, Ю. В. Сибірянська, Т. І. Довгалюк В.І., Ярмоленко Ю.Ю. Соколовська А.М. Тургенєв Н. І. Магопець О. А і т.д. В більшості випадків науковці спрямовують свою увагу на дослідження проблем пов'язані з формуванням податкової системи в контексті розвитку соціальної держави, визначення

економічної ефективності окремих заходів оподаткування (податкові пільги, рівень податкового навантаження, структура податкової системи і т. д.).

Об'єктом дослідження є процес становлення податкової системи держави.

Предметом дослідження є відносини, що виникають в процесі становлення та функціонування податкової системи держави в умовах перманентних перетворень.

Мета. Метою є дослідження особливостей становлення податкової системи держави на основі поглиблення теоретичних та практичних аспектів по обраній темі, виявлення проблем та розробка пріоритетних напрямків реформування української податкової системи.

Досягнути поставлену мету в дипломній роботі допоможе вирішення наступних завдань:

- розглянути еволюцію наукових підходів щодо визначення, функцій та принципів податкової системи;
- виокремити етапи формування податкової системи в умовах трансформаційних перетворень;
- дослідити організаційно - інституційне забезпечення функціонування податкової системи;
- аналізувати податкові надходження у системі формування дохідної частини бюджету;
- оцінити ефективність функціонування податкової системи України;
- дослідити ефективність податкової системи України в рамках інтеграційних процесів;
- проаналізувати зарубіжний досвід реформування податкової системи та його адаптацію до українських реалій;
- обґрунтувати пріоритети реформування української податкової системи.

Інформаційною базою є статистична інформація з веб-порталу Державної казначейської служби України, Міністерства фінансів, Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби, Податковий Кодекс, навчальна література, наукові статті і публікації, Інтернет-ресурси.

Методи дослідження. У процесі написання випускної роботи при дослідженні податкової системи, використані такі методи наукового дослідження: збирання інформації, спостереження, абстрагування, науковий аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, систематизація та інші. У процесі оцінки податкової системи та її ефективності застосовані наступні методи наукового дослідження: формалізація, вимірювання, статистичний, аналітичний, порівняння та інші. При визначенні напрямків удосконалення податкової системи використані методи ідеалізації, прогнозування, узагальнення та інші.

Публікації та апробація результатів дослідження. По результатах виконання магістерської кваліфікаційної роботи була опублікована стаття в збірнику студентських наукових праць на тему: «Оцінка ефективності податкової системи України»

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок, із них 87 сторінок основного тексту. Робота містить 29 таблиць, 4 рисунки та 2 додатки, список використаних джерел містить 86 найменувань.

ВИСНОВКИ

У роботі наведено теоретичні та практичні аспекти функціонування податково системи держави, визначенні проблеми та обґрунтовані шляхи їх вирішення. В основі сформульованих висновків відображаються рішення поставлених завдань.

1. Розглянута велика кількість наукових підходів до визначення поняття «податок». Аналіз понять показує те, що у економічній практиці оподаткування можна виокремити два підходи до визначення економічної сутності податку: узагальнюючий і уточнюючий.

Узагальнюючий підхід до поняття податків відносить до них будь-які вилучені кошти, що внесені до бюджету держави, які можна трактувати як і будь який інший внесок, відрахування чи збір.

Уточнюючий підхід дозволив розглянути податок як один із різновидів фіскальних платежів, але й виокремив його особливості.

2. Виокремлення семи етапів формування та розвитку податкової системи в контексті соціального явища. Історичний досвід свідчить про циклічність та деяку закономірність податкової системи, присутні певні ідентичні та специфічні особливості на різних етапах історії оподаткування.

Розвиток оподаткування на всіх етапах дозволяє розглядати його як і соціальний процес, в якого за основу взято взаємодію між суб'єктами оподаткування та державою. З розвитком податкова система завжди вимагає присутність соціальних принципів оподаткування які б поєднувалися з її економічними і фіскальними вимогами.

3. Досліджено організаційно - інституційне забезпечення функціонування податкової системи. Встановлено, що світова глобалізація та податкова гармонізація стає причиною постійного динамізму податкового процесу, оскільки таке завдання й пріоритет держави, вплив мікро- та макроекономічних факторів неминуче призводить до фіскальних змін.

4. Аналіз податкових надходжень в структурі доходів Зведеного бюджету України дозволив встановити, що найвагомішу частину складають надходження від податку на додану вартість, значення якого в 2018 р. становило 37,93%. Податок на додану вартість має достатньо суттєвий вплив на перерозподіл ВВП через бюджет держави. У Зведеному бюджеті України податкові надходження займають близько 81,26%, тобто є найбільшим бюджетоутворюючим явищем. За аналізований період податкові надходження є стабільними однак за європейськими нормами вважаються недостатніми. Що говорить про те, що хоч і відбуваються постійні зміни по вдосконаленню оподаткування але можливий фіскальний потенціал країни є не реалізований із-за податкових пільг, ухилень від сплати податків, недосконале адміністрування, податкові борги. Тому, для досягнення максимального ефекту від справляння податків, потрібно надавати перевагу тим, які сприяють економічному зростанню.

5. Здійснена оцінка ефективності функціонування податкової системи України відповідно до результативності реалізації її функцій. Побудована двофакторна економічно-математична модель залежності податкових надходжень від ВВП та експорту товарів і послуг. Це дозволило спрогнозувати показник податкових надходжень на 2019-2020рр. Та розрахувати коефіцієнт податкового навантаження на 2019-2020рр.

6. Дослідження ефективності податкової системи України в рамках інтеграційних процесів дозволило проаналізувати місце України в рамках дослідження Paying Taxes. Кожного року дане дослідження показує всесвітню тенденцію до зменшення часу, яке витрачається на адміністрування податків. Однак, показник України в 1,5 рази більший в порівнянні з країнами Європи та Центральної Азії, тобто в нашій країні існує високий потенціал для покращення. Спрощення правил обліку, форм податкових декларацій та податкових накладних, відмова від паперового документообігу та подальша автоматизація процесу взаємодії бізнесу з

фіскальними органами повинні й надалі бути одним із пріоритетів для Уряду в податковій сфері.

7. Проаналізований зарубіжний досвід реформування податкових систем, США, Німеччини, Великобританії Франції та Японії та виокремлено особливості їх систем оподаткування. З'ясовано, що ефективна робота будь-якої економіки не в останню чергу залежить від того, наскільки продумана податкова система країни і як вона реалізується на ділі.

8. Ефективні результати в податковій системі будуть досягнуті тільки у разі комплексного вирішення нагальних проблем та проведення рішучих дій:

- підвищення прозорості сплати податків, запровадження спрощених процедур адміністрування податків для платників;
- проведення дієвих та змістовних податкових реформ;
- формування податкової культури у суб'єктів господарювання;
- забезпечення надійної системи податкового контролю, яка не буде обтяжувати платників податків, але й обумовлюватиме відповідальність за вчинення податкового правопорушення;
- забезпечення зрозумілості норм податкового законодавства;
- логічного завершення розпочатих реформ, змін, ініціатив.

Список використаних джерел

1. Алексеенко М. М. Взгляд на развитие учения оналоге. – Харьков.– 1870.
2. Налоги: Учеб. пособие/ Под. ред. Д.Г. Черника.2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 1996. –400с.
3. Auerbach A., Gale W. Activist fiscal policy to stabilize economic activity / A. Auerbach, W. Gale // NBER Working Paper. – 2009. - Vol.15407. - 55 p.
4. Податковий кодекс України Редакція від 20.10.2019 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
5. Податкова система України: тренінг-курс : навч. посіб. [Текст] / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, Т. І. Сфименко. - К. : ДННУ «Академія фін. управління». - 2012. - 656 с.
6. Податкова система: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Лютий І. О., Демиденко Л. М., Романюк М. В. та ін.]; За ред. І.О. Лютого. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 456 с.
7. Довгалюк В.І., Ярмоленко Ю.Ю. Податкова система: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 360 с.
8. Соколовська А.М. Основи теорії податків: Навч.посібник. - К.: 2010. - 326 с.
9. Сміт А. Дослідження про природу та причини добробуту націй. К.: 2001.– 594 с.
10. Пушкарева В. М. История финансовой мысли и политика налогов. – М.: ИНФ–М, 1996. – 191 с.
11. Семюелсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка. / Пер. з англ. , - К.: Основи, 1998. – 676 с.
12. Тургенев Н. И. Опыт теории налогов [Текст] /Н. И. Тургенев. – 3-е изд. – М. Соцэкзгиз, 1937 – 176 с.

13. Кейнс Д. М. Общая теория занятости, процента и денег [Текст] / Д. М. Кейнс, пер с англ. Н. Н.Любимов: Ассоц российских вузов - М.: Гелиос АРВ. 2009. – 352 с.
14. Магопечь О. А. Визначення сутності поняття «податок» з урахуванням його змістовних характеристик [Текст] / О. А. Магопечь // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: [зб. наук. пр.] – Кропивницький: ЦНТУ. – 2017. Вип. 32. – С. 160-171.
15. Податкова система: навч. посіб. [Текст] / [За заг. ред. В. Л. Андрущенко].- К.: «Центр учбової літератури», 2015, - 416 с.
16. Фролова К.В. Проблемы формирования современной налоговой системы / К.В. Фролова // SCI-ARTICLE.RU. - 2015. - № 17. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://sci-article.ru/number/01_2015.pdf.
17. Экономика налоговых реформ : [монография] / под ред. И.А. Майбурова, Ю.Б. Иванова, Л.Л. Тарангул. - К.: Алерта, 2013. - 432 с.
18. Palmer J. Evolutionary Psychology. The Ultimate Origins of Human Behavior / J. Palmer, L. Palmer. - Boston, MA : Allyn and Bacon, 2012. - P. xiii.
19. Лисяк Л. В., Сальникова Т. В. Напрями вдосконалення бюджетної політики України в умовах децентралізації. Науковий погляд: економіка та управління. 2017. С. 42–56.
20. Міністерство фінансів України – офіційний сайт – [Електронний ресурс]: Режим доступу <https://mof.gov.ua/uk>
21. Bogolib T. M. The public sector of finance economy in the modern world. Equilibrium. 2015. №1. P. 76–89.
22. Організація економічного співробітництва та розвитку – офіційний сайт – [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.oecd.org/>
23. Друкер, П. Ф. Задачи менеджмента в XXI веке [Текст] = Management Challenges for the 21st Century : учеб. пособие : пер. с англ. / П. Ф. Друкер. - М. : Издат. дом "Вильямс", 2007. - 276 с.

24. Державна казначейська служба України – офіційний сайт – [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.treasury.gov.ua/ua>
25. Диха М. В., Гончаров Ю. В. Податкова система як складник забезпечення розвитку соціально-економічної системи України. Сучасні питання економіки і права. 2018. Вип. 1. С. 86–99.
26. VoxUkraine — аналітична платформа: офіційний сайт – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/ru/>
27. Державна фіскальна служба України: офіційний сайт – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tr.sfs.gov.ua/>
28. Василевська Г. Практика застосування пільгових податкових преференцій в Україні. – [Електронний ресурс] // Вісник ТНЕУ №1 – 2016. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Vtneu/2013_1/1_2013/10Vas.pdf;
29. Зленко І. В. Напрями використання податкових пільг для забезпечення економічного зростання в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6174/1/176_zlenko.pdf;
30. Іванов Ю. Б. Податкові пільги: проблеми обліку та оцінювання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/menegment/2009_647/62.pdf;
31. Коротун В. І. Практика використання податкових пільг в Україні. – [Електронний ресурс] // Вісник ЖДТУ № 1(59) – 2015. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vzhdtu_econ/2012_1_2/60.pdf;
32. Фільо М. М. Проблема втрат бюджету від надання податкових пільг та шляхи її вирішення. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Ech/2012_34/2012_03_04/73_76.pdf.
33. Дема Д. І., Дерій В.А. Податкові перевірки: відмінити чи залишити? Вісник ЖНАЕУ. 2016. № 4. С. 113-122.

34. Князькова В.Я. Фіскальна ефективність податкового контролю та напрями його покращення. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. № 3 (74). 2014. С. 116-123
35. Державна фіскальна служба України. Про організацію перевірок у 2017 році: Лист ДФС від 17 січня 2017 р., [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/yuridichnimosobam/podatkoviy-kontrol/listi-dps/28209>
36. Звіт Державної фіскальної служби за 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/189231.pdf>
37. Звіт Державної фіскальної служби за 2015 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/189231.pdf>
38. Звіт Державної фіскальної служби за 2016 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/199244.pdf>
39. Звіт Державної фіскальної служби за 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/223549.PDF>
40. Звіт Державної фіскальної служби за 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>
41. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua/data/>
42. Миколаєць А. П. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування в умовах реформування економіки України. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 12, 2016.
43. Левченко Н.М. Систематизація методик оцінки податкового навантаження на суб'єктів господарювання. Сталий розвиток економіки. 2014. №6. С. 270—275.
44. Соколовська А.М. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки Економіка України. 2017. № 7. С. 4—12.

45. Індекс економічної свободи // The Heritage Foundation. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.heritage.org/>
46. Офіційний сайт звіту “Doing Business”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.doingbusiness.org
47. Мельничук О.В. Податкове навантаження та його вплив на розвиток суб'єктів підприємницької діяльності — фізичних осіб / О.В. Мельничук, М.М. Самборська // International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings. — Part II. — January 27, 2017. — Kielce, Poland: Baltija Publishing. — С.136—138.
48. Білецька Г.М., Кармаліта М.В., Куц М.О. та інші Гармонізація податкового законодавства: українські реалії : [монографія]. К.: Алерта, 2014. 222 с.
49. Налоговые поступления стран ЕС [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://stats.oecd.org>
50. Оподаткування в Україні та ЄС [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://doingbusiness.org>
51. Рейтинг України Paying Taxes 2014-2019 [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.pwc.com>
52. Майбурова И.А. Экономика налоговых реформ: монография / под ред. И.А. Майбурова, Ю.Б. Иванова, Л.Л. Тарангул. – К.: Алерта, 2015. – 432 с.
53. Команда PwC Україна презентувала громадськості результати спільного проекту з Групою Світового Банку "Оподаткування 2019" [Електронний ресурс]: PwC Україна. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/uk.html>
54. Норма чи перешкода зростанню. Чи зависокі податки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espreso.tv/article/2018/02/22/norma_chy_pereshkoda_zrostannyu_chy_zavysoki_podatky_v_ukrayini

55. Килинкарлова Е. В. Налоговое право зарубежных стран: учебник для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во Юрайт, 2015. 354 с.

56. Копельчук В. П., Клишава Т. Ю. Податкові системи зарубіжних країн як шлях до зниження податкового тиску на платників податків в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/kopelchuk-vp-klishava-tyu-podatkovyi-sistemi-zarubizhnih-krayin-yak-shlyah-do-znizhennya-podatkovogo-tisku-na-platnikov-podatkov-v-ukrayini/>.

57. Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/news/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe>

58. Асоціація платників податків України. Податкова система США: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnyu_dosvid/USA.

59. Оподаткування в зарубіжних країнах. – Finance Business Service [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fbs-tax.com/uk/>

60. Engen E., Skinner J. Taxation and Economic Growth / E. Engen, J. Skinner // NBER Working Paper. -1996. - Vol. 5826. - 54 p.

61. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн : навч. посіб. [Текст] / В. Л. Андрущенко. О. Д. Данілов. - К. : Комп'ютер прес. 2004. - 300 с.

62. Налоговый менеджмент: учебник [Текст] / С. В. Барулин, Е. А. Ермакова, В. В. Степаненко. - М. : Дашков и К., 2015. - 331 с.

63. Финансы капитализма [Текст] / Б. Г. Болдырев, Л. П. Окунева, Л. П. Павлова и др. [Под ред. Б. Г. Болдырева]. - М. : Финансы и статистика, 1990. - 384 с.

64. Бродский Г. М. Право и экономика налогообложения [Текст] / Г. М. Бродский. - СПб. : Изд-во СПбГУ. 2000. - 404 с.

65. Брызгалин А. В. Налоги и налоговое право: учебное пособие [Текст] / [Под ред. А. В. Брызгалина]. - М. : «Аналитика-Пресс». 1998. - 608 с.
66. Буряковський В. В. Податки : навч. посіб. [Текст] / В. В. Буряковський. - Дніпропетровськ : Пороги. 1998. - 611 с.
67. Винницкий Д. В. Налоги и сборы: понятие. юридические признаки. генезис [Текст] / Д. В. Винницкий. - М. : Норма. 2002. - 144 с.
68. Демчук Н. Н. Налоги: функция. структура. пути совершенствования [Текст] / Н. Н. Демчук // Налоговый вестник. - 1999. - №4. - С.7-9.
69. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва [Текст] / Дем'яненко М. Я., Алексійчук В. М., Борщ А. Г. та ін.; [За ред. М. Я. Дем'яненка]. - К. : ІАЕ УААН, 2002. - 645 с.
70. Заяц Н. Е. Теория налогов: учебник [Текст] / Н. Е. Заяц. - Мн. : БГЭУ, 2002. - 220 с.
71. Игонина Л. Л. Муниципальные финансы: учеб. пособие [Текст] / Л. Л. Игонина. - М. : Экономисту 2003. - 330 с.
72. Лайко П. А. Непряме оподаткування сільськогосподарських товаровиробників : монографія [Текст] / П. А. Лайко, С. О. Осадчий. - К. : ННЦ ІАЕ УААН, 2005. - 186 с.
73. Теорія фінансів: навч. посіб. [Текст] / М. П. Леоненко. П. І. Юхименко, А.А. Ільєнко та ін. - К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 480 с.
74. Налоги и налогообложение: учеб. пособие [Текст] / [Под ред. И. А. Майбурова]. 4-е изд., перераб. и доп. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2011. - 558 с.
75. Мельник В. М. Генеза теорій податків [Текст] / В. М. Мельник // Фінанси України. - 2004. - №8. - С. 42-43.
76. Онисько С. М. Податкова система: підручник [Текст] / С. М. Онисько, І. М. Тофан, О. В. Грицина. - Львів : Новий світ-2000, 2004. - 310 с.

77. Пансков В. Г. Налоги и налогообложение в Российской Федерации: учебник для вузов [Текст] / В. Г. Пансков - 7-е изд., доп. и перераб. - М. : МЦФЭР, 2006. - 592 с.
78. Прокопенко Н. С. Податкове регулювання агропромислового виробництва : монографія [Текст] / Н. С. Прокопенко. - К. : ННЦ ІАЕ, 2009. - 316 с.
79. Романовський М. В. Налоги и налогообложение [Текст] / [Под ред. М. В. Романовского, О. В. Врублевской]. - СПб. : Питер, 2000. - 528 с.
80. Рукина С. Н. Местные налоги и сборы в условиях реализации Налогового кодекса РФ: учеб. пособие [Текст] / С. Н. Рукина. - Ростов-н/Д. : Рост. гос. эконом. унив., 2001. - 80 с.
81. Синчак В. П. Система оподаткування у сільському господарстві України: теорія, методологія та практика : монографія [Текст] / В. П. Синчак. - Х. : ХУУП, 2008. - 476 с.
82. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. [Текст] / Н. М. Ткаченко. - К. : Алерта, 2006. - 1080 с.
83. Федосов В. М. Современный капитализм и налоги [Текст] / В. М. Федосов. - К. : Вища школа, 1997. - 128 с.
84. Химичева Н. И. Финансовое право: Учебник [Текст] / Н. И. Химичева, Е. В. Покачалова. [Под ред. Н. И. Химичевой]. - М. : Норма, 2005. - 464 с.
85. Худяков А. И. Основы налогообложения [Текст] / А. И. Худяков, М. Н. Бродский, Г. М. Бродский. - СПб. : Европейский дом, 2002. - 432 с.
86. Налоги : учеб. пособие для вузов [Текст] / Д. Г. Черник, М. Ю. Алексеев, О. Н. Болабонова и др. [Под ред. Д. Г. Черника]. - М. : Финансы и статистика, 2003. - 652 с.